

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

IV обикновено Народно Събрание

(Четвърта извънредна сесия.)

ОТВАРЯНИЕ И I. ЗАСЪДАНИЕ, ПОНЕДЪЛНИКЪ 2 ЮНИЙ 1886 ГОД.

(Начало въ 11 часа предъ пладне).

На 11 часа, г-да депутатитѣ, дипломатическото тѣло, висшето духовенство, гражданскитѣ и военни чиновници се събраха въ залата на Народното Събрание.

Министерскитѣ Съвѣтъ, председателя и подпредседателитѣ на Народното Събрание посрѣщнаха НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО на придвѣрието у входа на Народното Събрание.

Единъ отъ подпредседателитѣ обяви на Народното Събрание пристигването на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО всрѣдъ заглушителни «урра» влѣзе въ залата на Народното Събрание предшествуванъ отъ председателя и подпредседателитѣ на Народното Събрание и послѣдванъ отъ Министерскитѣ Съвѣтъ и отъ гражданската и военната Си Свита.

Като се въскачи на Престола НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО произнесе слѣдующето слово:

Господа Прѣдставители!

Слѣдъ великитѣ исторически събития, които отечеството ни преживѣ, честитѣ се считамъ да поздравя въ Столицата ми първо Народно Събрание, въ което взематъ участие прѣдставителитѣ на Българския народъ отсамъ и отвѣдъ Балканитѣ.

Нѣма, Господа Прѣдставители, думи, съ които да могъ да изразя своята безпрѣдѣлна благодарностъ къмъ доблестния Български народъ, който, като единъ чловѣкъ, станъ да защити своето отечество отъ неприятеля и всичко пожертвува за запазване чѣстѣта, свободата и цѣлостѣта на земята ни.

За свой дългъ считамъ, Господа Представители, да благодаря чрѣзъ Васъ на народа за подвизитѣ на храбритѣ български

войници — гордостъ и достойни синове на отечеството си, — които съ безпримѣрно юначество, самоотвържение и бързина разбихъ неприятеля, навлѣзохъ въ земята му и го принудихъ да дири силни защитници, за да се спаси отъ неминуемата погибель. Геройскитѣ подвизи на Българскитѣ войски и огромнитѣ жертви, направени отъ народа, спечелихъ му симпатитѣ на цѣлия образованъ свѣтъ, прѣмахъхъ възникналитѣ прѣчки и затруднения, повлияхъ за удовлетворение справедливитѣ му желаня и стремления, — и Азъ днесъ съ вътрѣшно удовлетворение констатирамъ прѣдъ Васъ, Господа Прѣдставители, че многоожиданото и искреножеланото съединение на двѣтѣ Българи вече станъ, доказателство на което служи, че днесъ едно общо Българско Народно Събрание ще разглежда и рѣшава дѣлата и въпроситѣ, относящи се до интереситѣ на съединенното ни отечество.

Послѣдната война, въ която, съ Божия помощъ, България излѣзе побѣдителка, отвори нова ера въ нашата история, тури Българската държава на едно видно и почетно мѣсто между събнитѣ ней държави на Балканския полуостровъ, вдъхна въ народа довѣрие въ собственитѣ му сили и надежда за едно блѣскаво бъдеще, — но при това ослаби доизгдѣ финансовитѣ срѣдства на страната ни и отвори нови нужди и затруднения, за поправянето и уравнието на които Правителството Ми ще Ви прѣдложи нѣкои законопроекти и прѣдложения, които, убѣденъ съмъ, ще разгледате и рѣшите съ нуждната сериозностъ и внимание, и ще му дадете вашето просвѣтено съдѣйствие.

Обявявамъ настоящата сесия на IV-то Народно Събрание за открита.

Александръ.

(Гласове: «ура», «да живѣе НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО».)
По сѣщия редъ, Князя излѣзе отъ залата на Нар. Събрание.

Предсѣдателъ (звъни): Засѣданието се отвара. Ще се прочете списъка на г-да депутатитѣ, да се види кой присѣжтствува и кой отсѣжтствува отъ това засѣдание.

Секр. Ташикмановъ (чете списъка) Отсѣжтствуватъ: Димитръ Добревъ, Юрданъ Ивановъ, Цанко Ниновъ, Димитръ Бошнаковъ, Стефанъ Хр. Саввовъ, Радионъ Иосифовъ, Къждо Ивановъ, Д. Анневъ, Бърви Бърневъ, Димитръ Радановъ, Христо Рахиловъ, Атанасъ Каракашовъ, Георги Р. Цанковъ, Христо Ивановъ, Таско Мариновъ, Маринъ Д. Тихчевъ, Д. Буровъ, П. Славковъ, Калчо Пасковъ, Х. Христо Колевъ, Георги Сокоеровъ, Петко Кънчевъ, Иванъ Халачовъ, Захарий Градинаровъ, Иванъ Стамболовъ, Ахмедъ Есадовъ, Христо Самсаровъ, Неджибъ Бей Челенгировъ, Исуфъ Х. Мустафовъ, Вичо Козловъ, Кесимъ Зааде Мехмедовъ, Илия Маджаровъ, Евтимъ Друмевъ, Х. Шемединъ Латифовъ, Даниилъ Юрковъ, Ангелъ Горановъ, Иванъ Икономовъ, Георги попъ Ивановъ, Христо Тончевъ, Тодоръ Карамановъ, А. Мазеновъ, Конст. Великовъ и Георги Ив. Минчевъ.

Предсѣдателъ: Отъ 286 души представители въ сегашното засѣдание присѣжтствуватъ 242, има законо число, за да може да се пристъпи къмъ разглеждане въпроситѣ, положени на дневний редъ. — Бюрото е направило распореджане да дойде свѣщенникъ да закълне новитѣ представители отъ допълнителнитѣ избори. Въ сѣщото време мисли да се избере комисия, която да приготви отговора на тронното слово.

Грънчаровъ: Азъ мисля, че преди да пристѣпимъ къмъ други работи, свѣщенника да подведе подъ клѣтва новитѣ депутати. Може да се даде почивка, а подирѣ като даджѣ клѣтва, може да се пристѣпи къмъ разискване.

Предсѣдателъ: Ставѣ предложение, да се даде почивка преди да се кълнатъ новитѣ депутати. Който не е съгласенъ съ това предложение, да си дигне ржката. (Никой не дига).

М-ръ Каравеловъ: Въ закона изрично е казано че най-напредъ трѣба да се дава клѣтва.

Предсѣдателъ: Давамъ на 5 минути отпущкъ.

(Послѣ распускъ.)

Предсѣдателъ: Умоляватъ се г-да депутатитѣ отъ допълнителнитѣ избори да даджѣ клѣтва. (Икономъ попъ Тодоръ подвежда подъ предвидената въ членъ 131 отъ Конституцията клѣтва, слѣдующитѣ нови депутати).

Д-ръ Рашко Петровъ, Атанасъ Самоковлията, П. А. Арабаджи, Захарий Стояновъ, Стеф. Къой-Башиевъ, Димитръ Тончевъ, Хр. Астарджиевъ, Ив. Куйковъ, Ганчо Тодоровъ, Кост. Балтовъ, Ив. Стояновичъ, А. Мариновъ, Д. Пашковъ, Д-ръ Странски, Ив. Коларовъ, Г. Митевъ, Петко Кесяковъ, Ат. Търневъ, С. Средевъ, Дим. Н. Митовъ, Вас. П. Стояновъ, Ив. Войводовъ, Петръ Мусевичъ, Ив. Гаговъ, Анг. Теллиски, Цвѣтко Паневъ, Георги Лютаковъ, Атанасъ Малиновъ, Хр. Цикаловъ, Дим. Стайковъ, Ив. Гешановъ, Вълко Нейчовъ, Ив. Череповъ, Минко Миневъ, Савва Стефановъ, Хр. Деневъ, Илия Стоковъ, Хр. Духовниковъ, Кост. Кушлевъ, Ставио Черневъ, Д-ръ Михаловъ, Стоянъ Молловъ, Ив. Попъ Петровъ, Дим. Ризовъ, Д-ръ Стояновичъ, Повчо Теневъ, Георги Попъ Теневъ, Пант. Наботковъ, Стефанъ Минчевъ, Панайотъ Хитовъ, Тодоръ Бювлиевъ, Х. Атанасъ Кундовъ, Д-ръ Планински, Стойко Петровъ, Петръ Берберовъ, Ив. Х. Петровъ, Василъ Влаховъ,

Видо Моневъ, Маринъ Рашевъ, Дим. Тончевъ, Стоянъ Цоневъ, Кост. Кръжкисийски, Кръстю Величковъ, Захарий Нейчевъ, Стойко Найденовъ, Хр. Камбуровъ, Ив. Мавровъ, Д. Мишковъ, Дим. Ъосевъ, Колю Латевъ, Василъ Тяневъ, Тяню Панайотовъ, Ив. Герджиковъ, Колю Гатевъ, Атан. Кара-Гяуровъ.

Предсѣдателъ: Умоляватъ се свѣщенникитѣ да даджѣ обѣщание съгласно чл. 132 отъ Конституцията. (Свѣщенникитѣ: Отецъ Семеновъ, Хр. Караджовъ, Икон. Г. Тилевъ и Икон. П. Дончевъ даватъ обѣщание съгласно горѣказанния членъ).

Отъ страна на бюрото има предложение да се избере комисия, която да направи проектъ за отговоръ на тронното слово. Който иска, може да говори по тоя въпросъ.

Вълко Нейчовъ! Г-да! Слѣдъ великия обрядъ на толкозъ тържественно дадената клѣтва, на която се подчинихме драговолно, мисля, никой нѣма сѣнка отъ причина да се съмнява въ искреността на нашитѣ чувства и намѣрения въ отношение на великитѣ работи, които ни предстоятъ да вършимъ.

Г-да! Трѣба да благодаримъ Богу, че съ своето добро намѣрение е рѣшилъ да се съберемъ и да размъняваме възглаголетъ си съ единъ духъ по всичкитѣ работи, за да можемъ да постигнемъ всички възможни сполуки по голѣмитѣ дѣла, които трѣба да вършимъ. Мисля г-да, че ме разбрахте, какво искамъ да кажа. Думата ми не е сега за предмѣта, който г-нъ предсѣдателя подложи на разискване, но имамъ да кажа думата си по единъ предварителенъ въпросъ.

Ние нѣмаме причина да се съмняваме въ лойялността и справедливостта на предсѣдателя на Нар. Събрание, когото всички уважаваме и почитаме. Но, г-да, нека ми бѣде позволено, като на представителъ, да кажа думата си по отношение къмъ бюрото, поне колкото отъ идеална точка зрѣние. Тозъ въпросъ, г-да, мисля, ще търпи голѣмо развитие. Азъ вѣрвамъ, че никой отъ Васъ не ще се поколебае да неповѣрва правотата на моитѣ думи.

Общеприето правило е въ образованитѣ мѣста, дѣто може да се говори свободно и дѣто се събиратъ народни събрания да разискватъ върху въпроси, като ония, които намъ предлѣжатъ днесъ, които се разискватъ за много денъе, а може би и мѣсеци; мисля, че има такова едно правило, щото веднага слѣдъ отварянieto на Събранието, да не се представятъ на разискване най-уморителни въпроси, макаръ че сѣ много занимателни. Да пристѣпимъ сега веднага и ние да разискваме въпросъ, който може би е прага на всички бѣдѣщи разисквания, мисля, че този начинъ на дѣйствиe, могълъ би нѣкакъ да затъмни тържественността на отварянieto Събранието.

Азъ бихъ желалъ, г-да, щото слѣдъ тази тържественность, слѣдъ голѣмитѣ «урра», които съпровождаха нашия Князь, да оставимъ това величие запечатано въ умоветѣ ни, като прекъснемъ засѣданието и отложимъ тозъ въпросъ да се разисква въ засѣданието, което ще стане сетнѣ. Толкозъ повече, че въпросътъ търпи по-обширно развитие; мисля, че всички или повечето отъ насъ ще сѣ уморени отъ отзарнашното стояние въ черквата и освѣнъ това, толкозъ повече имаме нужда днеска да помислимъ за Св. Духъ, всички да се зговоримъ въ единъ духъ да говоримъ.

Моето предложение е, да се отложи засѣданието за утрѣ и да се разисква тозъ въпросъ утрѣ. (Гласове: кой въпросъ?) По отношение за бюрото, г-да. Като казвамъ бюрото, неказвамъ, че искамъ промѣнение на бюрото, но има нѣкой принципаленъ

въпросъ, който трѣба да се развие, за да не ни сматратъ като да смѣ водени отъ аджамалжкъ. Искамъ да се помъча да докажа, че интереса на общото отечество и на свободата изисква да кажемъ думата си по този голѣмъ въпросъ. Още еднажъ настоявамъ, да се тури моето предложение на дневний редъ за утрѣ, за да се неуморявате съ единъ въпросъ, който търпи голѣмо развитие.

Предсѣдателъ: Азъ небяхъ позволилъ на г-на Вълка Нейчова да говори върху въпросъ неположенъ на разискване, ако негова милость небѣше отъ новитѣ депутати. Защото, ако имаше да предлага нѣщо за утрѣшния дневенъ редъ, това можеше да стане при затварянието на засѣданието, както гласи изрично Вжтр. Правилникъ.

Въпросътъ е този, г-да. Бюрото предлага да се избере комисия за отговоръ на тронното слово. По него въпросъ трѣбаше и да се говори. Но понеже има предложение, което г-нъ Нейчовъ ако и да не даде на врѣме, може да се гласува и то. Г-нъ Нейчовъ предлага, да се затвори засѣданието, безъ да се пристъпия до никакви разисквания. Ако събранието одобрява, може да стане тѣй. Заради това, ако се приеме неговото предложение, ще се прекъснатъ разискванията. Който отъ г-да представителитѣ приема предложението на г-на Нейчова сега да се затвори засѣданието, безъ да се разисква предложението въпросъ отъ бюрото, да си дигне ржката. (Меншество). И така предложението на г-на Нейчова пада. Който желае да говори по въпросътъ за избирание комисия по отговора на тронното слово, може да говори.

Ил. Вълчевъ: Г-да представители! Извѣстно е на сички ви, че на народнитѣ представителства, както у насъ, така и на всѣкъдѣ, първата грижа и първата работа слѣдъ прочитанието на словото, съ което се отваря Събранието е, да избиратъ комисия, която да направи проектъ за отговоръ на тронното слово. И наистина, както при отварянието на Събранието, първата работа е прочитанието на тронната рѣчь, така и слѣдъ отварянието му, първата ни работа е да отговоримъ. По този въпросъ ми се струва, че нито единъ отъ насъ, не ще бжде въ разногласие, защото така смѣ го практикували до сега, така се предписва и отъ нашия законъ. Слѣдователно, азъ мисля, че като нѣма какво да разискваме по този въпросъ, да приемемъ, щото още днесъ да изберемъ комисия и да не отлагаме този въпросъ; защото отлаганието на работитѣ, г-да, замѣдпява нашата цѣль.

Заради това моето мнѣние е, че днеска нѣма ни най малко да побъркаме или да затруднимъ работата ни, ако изберемъ една седмочленна комисия, която да се занимае съ съставлението на единъ проектъ за отговоръ на тронната рѣчь. Вѣрвамъ, че всичкитѣ представители, ще бждатъ съгласни на това, защото, ако отложимъ за утрѣ, ще загубимъ единъ день, който въ това време ни струва твърдѣ много. Вие знаете, че отъ насъ се очаква рѣшението на важни въпроси и нашия народъ съ голѣмо нетърпение очаква да види рѣшението на тия въпроси. Азъ съмъ напълно увѣренъ, че ще се съгласите сега да изберемъ комисия, която да приготви проекта и въ едно двѣ засѣдания да се свърши.

Ризовъ: Азъ искахъ да отговоря на г-на Нейчова по въпроса за бюрото.

Мановъ: Г-да представители! Нѣма съмѣние, че първата работа, по която трѣбва да свършимъ е избирание на комисия, която да изработи проектъ за отговоръ на тронната речъ. Г. Вълчевъ говори по на дълго за това и нѣма нужда да се го-

вори, за да ви убѣждавамъ, че трѣбва тѣй да стане. Азъ ще направя предложение въ допълнение на онова на г-на Вълчева, че слѣдъ като се приеме предложението му за избирание на седмочленна комисия, да се приеме и това, тия членове да се предлагатъ отъ бюрото.

Мишевъ: Г-да представители! Азъ зехъ думата за да направя туй предложение, което направи г-нъ Вълчевъ и което се подкрѣпи отъ г-на Манова. Като мисля, че нѣма какво да се говори и едва ли има що да се настоява за да остане избиранието на комисията за утрѣ, азъ подкрѣпямъ предложението на г-да предговорившитѣ и моля да се даде на вотирание. (Гласове: изчерпано е).

Н. Живковъ: Върху тоя въпросъ нѣма какво да се разисква и не е трудна работа още днесъ да свършимъ съ избиранието на 7 лица, за съставяние проектъ за отговоръ на тронното слово. Само това искахъ да кажа, че тия 7 лица сж малко, когато имаме 100 души представители повече и на туй основание ще кажа, да бждатъ 12 души, защото по много хора и по добрѣ обмислюватъ. Азъ напълно сподѣлямъ мнѣнието на г-на Вълчева, още днесъ да изберемъ комисията и така, както го допълни г-нъ Мановъ; но трѣбва да видимъ понапредъ, да ли отъ насъ или отъ бюрото да стане избиранието. Азъ съмъ на мнѣние, бюрото да предлага тия лица и така да се свърши работата по-скоро.

Дюкмеджиевъ: Г-да представители! Да бждатъ 12 души или 7 или повече, не знаая, каква е ползата. Ако сж по малко, тѣ по-лесно се събиратъ и по-лесно свършватъ работата. Никакъ туй нѣма да повлияе, разбира се, и 12 души да бждатъ, и 6 души да бждатъ ще донесатъ проекта на одобрение, и, ако се одобри, добрѣ; но тѣ трѣбва да бждатъ избрани сега, ако ще би 12 или 15 души. Азъ съмъ съгласенъ съ предложението да бждатъ 7 души и не остава нищо друго освѣнъ да се гласува.

Хр. Никифоровъ: Азъ мисля, че нѣма какво да се разисква. Имаше предложение на г-на Вълчева, именно комисията за отговора на тронното слово да състои отъ 7 души и въ допълнение на това предложение, г-нъ Мановъ предложи лицата да се предлагатъ отъ бюрото. Мисля, че по нататѣкъ разисквания нѣма защо да ставатъ и, на основание на чл. 14 отъ Вжтрѣшния Правилникъ, предлагамъ да се прекрати разискванието и да се тури на гласуване предложението на г-на Вълчева съ допълнението на г-на Манова.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Събранието да се продължатъ разискванията? (Не желае). Койго желае да си дигне ржката. (Никой). Слѣдователно, ще се гласува предложението на г-на Вълчева съ допълнението на г-на Манова. Приема ли Нар. Събрание да се избере седмочленна комисия, която да състави проектъ за отговоръ на тронното слово? (Гласове: Приема). Койго не приема да си дигне ржката (Никой). Какъ желае Н. Събрание: бюрото ли да предлага членоветѣ на комисията, или самото Събрание? (Гласове: бюрото). Г. Мановъ предлага да се предлагатъ отъ бюрото. Който не приема това предложение да си дигне ржката? (Меншество).

В. Нейчовъ: Азъ не приемамъ. (Единъ гласъ: Искамъ думата).

Предсѣдателъ: Да се свърши работата, че тогава.

Бюрото предлага Г-да: Д-ръ Стоилова, (Приема се), Д-ръ Странский, (Приема се). Д-ръ Черневъ, (Приема се). Д-ръ Планин-

ский, (Приема се). Мирский, (Приема се). Мишевъ, (Приема се). Мановъ, (Приема се).

Избраха се 7 лица за комисията, която да изработи проектъ за отговоръ на тронното слово. Тия лица сж слѣдующитѣ: Д-ръ Стоиловъ, Д-ръ Странски, Д-ръ Черневъ, Д-ръ Планински, Мирский, Мишевъ и Мановъ.

Има думата г-нъ Шивачовъ.

Н. Шивачовъ: Има нѣкои въпроси, г-да представители, които самото бюро (Гласове: по-високо!) Който има по-високъ гласъ, нека говори по-високо.

Мнозина представители може би да сж поискали, въ нѣколко сесии на Нар. Събрание, да подигнатъ въпроса относително точното и буквално изпълнение на 88 чл. отъ нашата Конституция. При новото положение на Нар. Събрание, при допълнителнитѣ гг. представители и отъ Ю. България, надѣяхме се, и естествено бѣше, самото бюро на Събранието да подигне въпроса и да попита: да ли Нар. Събрание намѣрва, че това сжщото бюро трѣбва да съществува за въ бѣдѣще, или трѣбва да се пристъпи къмъ изпълнението на касателния членъ отъ Конституцията. Чини ми се, г-да представители, нѣма нужда да се спомѣнува, че сички сме се вѣдѣли за изпълнението на тая Конституция. Азъ казвамъ още ведѣнѣжъ, че самото бюро трѣбваше да подигне тоя въпросъ. Ако пъкъ то не го подига, азъ мисля, че никой отъ г-да представителитѣ не може да нѣма това право . . .

Председателъ (звъни): Г-нъ Шивачевъ! Ваша милость, като сте биле до сега въ Събранието, много добрѣ познавате

Председателъ: С. Стамболовъ.

Секретари:

И. Лукановъ.
А. Ташикмановъ.
Д. Мишевъ.
Н. Живковъ.
Т. Кърджиевъ.
Ф. Симишовъ.
И. Славеиковъ.
Д-ръ Д. Вачовъ.
З. Градинаровъ.
И. Касабовъ.

Вжтр. Правилникъ, споредъ който за никой въпросъ не може да се говори, додѣто той не е положенъ на дневенъ редъ. Самъ г-нъ Нейчовъ подигна тоя въпросъ и отъ него има предложение да се постави тоя въпросъ на дневенъ редъ за утрѣшното засѣдание. Утрѣ и вие г. Шивачевъ, можете да говорите по него. Вие имате правилника, когото сте вотирали. Чл. 22 буква д казва: председателя трѣбва да бди, щото говорящитѣ да се не повръщатъ върху предмѣти вече рѣшени. На васъ е познато, че тоя въпросъ е рѣшенъ отъ Нар. Събрание, но понеже новъ представитель подигна тоя въпросъ, то на дневенъ редъ ще му се отговори, а на васъ не се дава дума за него.

Азъ питамъ Нар. Събраице: желае ли то да предложи нѣщо за дневния редъ за утрѣ, освѣнъ предложението на г-на Нейчова?

Ил. Вълчевъ: Азъ мисля, г-да представители, че работата, която трѣбва да свършимъ днесъ или утрѣ за дневенъ редъ, първо и първо трѣбва да бѣде избирането нуждната комисия за провѣрката на новитѣ избори. Безъ това, въ работитѣ които предстоятъ на Нар. Събрание, гг. Южно-българскитѣ депутати не би могли да зематъ участие, додѣто изборитѣ имъ се провѣрятъ. За това азъ предлагамъ на дневенъ редъ за утрѣ като първа работа избиране комисия за провѣрка на допълнителнитѣ избори.

Председателъ: Добрѣ. Има ли още нѣщо да се предложи за дневния редъ? (Нѣма).

Ако нѣма, (звъни) засѣданието се затваря. Утрѣ ще се съберемъ въ часа опредѣленъ отъ Вжтр. Правилникъ.

(Закрито въ 12¹/₂ часа).

Подпредседатели: { Г. Живковъ.
Тр. Пановъ.